

Marta Borowska

Procesy budowlane w Łodzi w sytuacji braku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Acta Scientiarum Polonorum. Administratio Locorum 10/3, 19-28

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

PROCESY BUDOWLANE W ŁODZI W SYTUACJI BRAKU MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Marta Borowska

Uniwersytet Łódzki

Streszczenie. W artykule przedstawiono strukturę przestrzenną miasta Łodzi. Scharakteryzowano ją pod kątem istnienia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zaprezentowano decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydane dla poszczególnych dzielnic Łodzi w latach 2003–2008. Następnie opisano aktualne problemy systemu planowania przestrzennego w Polsce. Na koniec poddano ocenie obecny sposób zagospodarowania stolicy województwa łódzkiego oraz określono konsekwencje wprowadzenia Ustawy z dnia 23 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [Dz.U. z 2003 r., nr 80, poz. 717].

Słowa kluczowe: Łódź, procesy budowlane, decyzje o warunkach zabudowy, miejscowe plany

WSTĘP

Gospodarka przestrzenna oraz związane z nią planowanie miejscowe leżą w gestii zadań własnych samorządów gminnych, które stosownie do indywidualnych uwarunkowań naturalnych i kulturowych każdej gminy oraz potrzeb społeczności lokalnej kształtują własną politykę w tym zakresie, realizując ją poprzez akty prawa miejscowego, którymi są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy stanowi podstawowy dokument planistyczny na poziomie lokalnym. Określa długookresową politykę przestrzenną oraz stanowi podstawę do szczegółowych zasad przeznaczenia i zagospodarowania terenu.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w odróżnieniu od studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie są obligatoryjne i nie mają ograniczeń dotyczących wielkości powierzchni nimi objętej. W tym przypadku wyjątek

stanowią jedynie obszary wskazane zarówno w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jak i ustawach odrębnych, dla których gmina ma obowiązek uchwalić plan. Obowiązujący akt prawa miejscowego stanowi bezpośrednią podstawę każdej zmiany zagospodarowania terenu, w tym wydawania decyzji w sprawach pozwoleń na budowę [Borsa i in. 2003, Niewiadomski 2008, Radziszewski 2006, Siegień 2006, Kostka i Hyla 2004].

Klarowna sytuacja w zakresie planowania przestrzennego sprzyja pozyskiwaniu inwestorów. Niestety w Łodzi miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pokrywają niecałe 5% powierzchni. W wyniku braku podstawowego instrumentu planowania przestrzennego przestrzeń miasta kształtowana jest na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. O ile jednak akt prawa miejscowego może w sposób twórczy określać nakazy, zakazy oraz ograniczenia w sposobie zagospodarowania terenów, o tyle decyzja jako jednostkowy akt prawny może opierać się jedynie na obowiązujących przepisach prawa, a także na przewidzianej w ustawie analizie architektoniczno-urbanistycznej najbliższego sąsiedztwa.

Celem pracy jest ocena procesów budowlanych w Łodzi w latach 2003–2008, które są następstwem braku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

STRUKTURA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ŁODZI

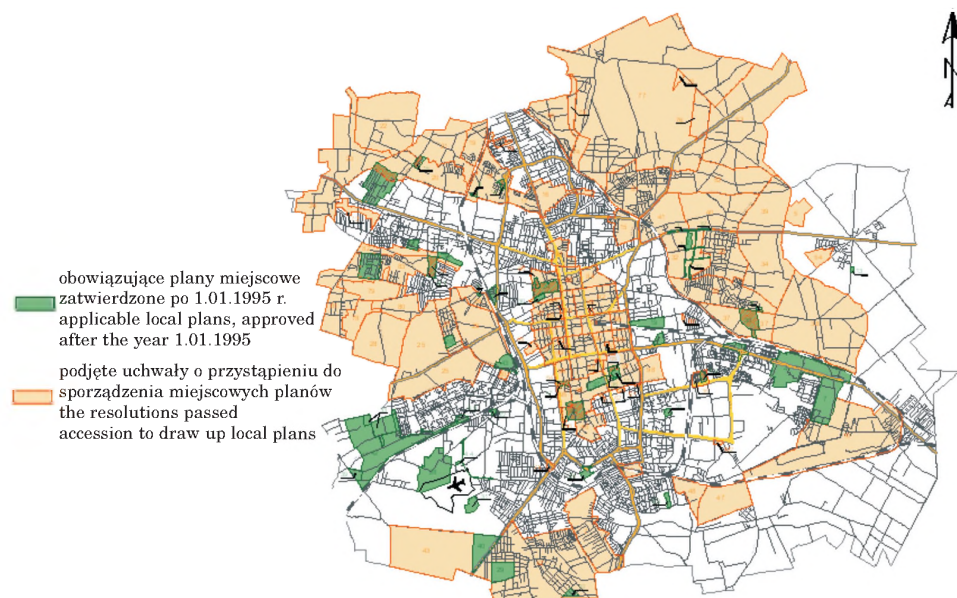
W wyniku wprowadzenia gospodarki wolnorynkowej na początku lat 90. XX w. doszło do głębokich zmian w gospodarce przestrzeni. Wymagało to wypracowania nowej treści i formy planu zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi. Plan ten zawierał ustalenia, na które najważniejszy wpływ miały [Atlas miasta... 2002]:

- zasada praworządności jako podstawowa forma regulacji stosunków społecznych;
- konstytucyjna ochrona własności prywatnej;
- samorządność terytorialna;
- samodzielność podmiotów gospodarczych;
- odpowiedzialność za potrzeby wspólne społeczności lokalnej.

Plan ten został zatwierdzony Uchwałą Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 2 czerwca 1993 r. i obejmował swym zasięgiem całe miasto. W związku z wprowadzeniem nowej Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym od 31 grudnia 2003 r. dokument ten utracił swoją ważność [Miejska Pracownia... 2011].

W latach 2003–2008 uchwalono 11 planów miejscowych, które obejmowały ok. 4% powierzchni miasta. W wyniku niestabilnej sytuacji planistycznej wynikającej z braku podstawowego instrumentu planowania przestrzennego oraz zmian w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania [Uchwała nr LXXXVII/1793/02 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 3 kwietnia 2002 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi], przestrzeń miasta kształtowana jest na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Nie ma mowy zatem o spójnym planie, gdyż wspomniane decyzje urzędnicy wydają dla jednostkowych inwestycji, nie posiadając przy tym pełnych danych. Samorządowi politycy, nie tylko w Łodzi, która w ostatnim czasie cieszy się dużym zainteresowaniem inwestorów,

ale również w całej Polsce, bojąc się wycofania deweloperów, nie potrafią dyktować im swoich warunków, których respektowanie doprowadziłoby do optymalnego rozwoju miasta (rys. 1).

Rys. 1. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz podjęte uchwały o przystąpieniu do sporządzenia miejscowych planów – stan na koniec 2008 r. [Miejska Pracownia... 2003]

Fig. 1. Existing Physical Plans and the resolution passed on proceeding to draw up Physical Plans – at the end of 2008 [Miejska Pracownia... 2003]

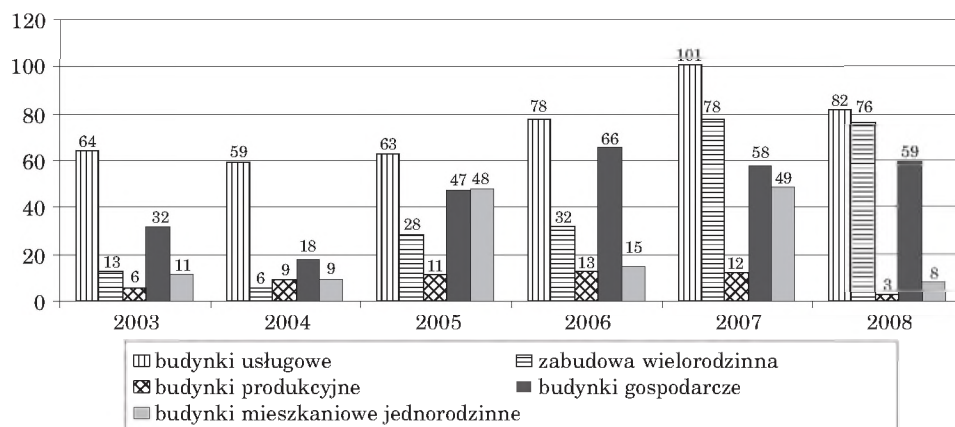
PROCESY BUDOWLANE W ŁODZI W LATACH 2003–2008

Obszar Łodzi jest podzielony na pięć różnych dzielnic administracyjnych tworzących jedną gminę. Wśród nich jest Śródmieście, Bałuty, Widzew, Górna oraz Polesie. Obecny podział administracyjny miasta obowiązuje od lat 60. XX w. Zgodnie z nim zebrano dane dotyczące liczby wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2003–2008. Obiekty te zostały podzielone na wielko- i małopowierzchniowe, a ze względu na pełnione funkcje na:

- budynki mieszkaniowe jednorodzinne (zabudowa wolnostojąca, szeregowa, bliźniacza);
- budynki mieszkaniowe wielorodzinne – zabudowa blokowa, kamienice itp.;
- budynki usługowe;
- budynki gospodarczo-magazynowe (garaże, komórki, magazyny);
- budynki produkcyjne.

W omawianym okresie wydano w Łodzi 1154 decyzji o warunkach zabudowy na budynki wielkopowierzchniowe, z czego 447 przypadło na funkcję usługową, 280 – na funkcję gospodarczą, 233 – na zabudowę wielorodzinną, 140 – na budynki mieszkalne

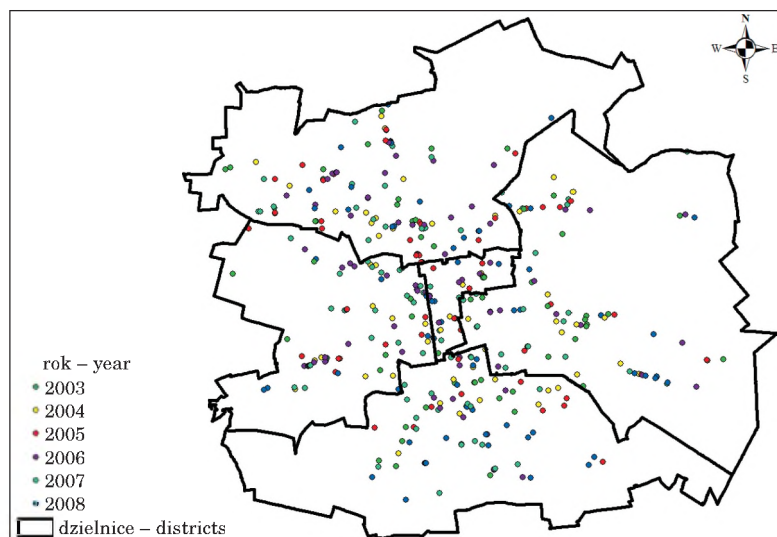
jednorodzinne oraz 54 – na budynki produkcyjne. Najwięcej decyzji o warunkach zabudowy na budynki wielkopowierzchniowe wydano w 2007 r. – 298, natomiast najmniej w roku 2004 – zaledwie 101 (rys. 2.).

Rys. 2. Liczba decyzji budowlanych wydanych na budynki wielkopowierzchniowe w latach 2003–2008 w Łodzi

Fig. 2. Number of planning permissions issued for large-area buildings in the years 2003–2008 in Łódź

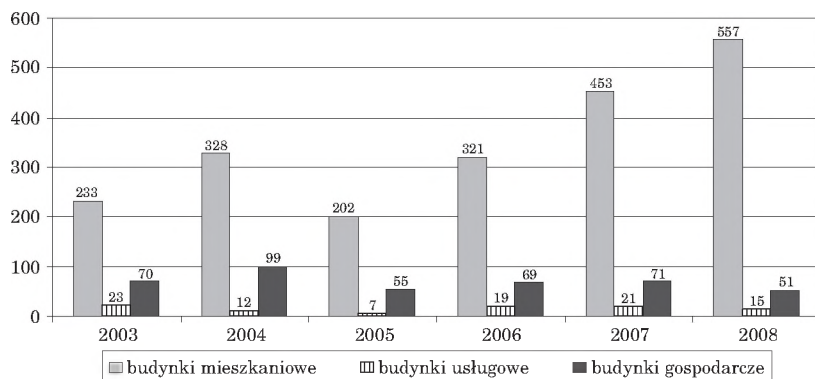
Najwięcej decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2003–2008 dotyczyło budynków o funkcji usługowej – 39%, zaś najmniej budynków produkcyjnych – jedynie 5%. Zabudowa o funkcji usługowej rozciąga się z północy na południe, przy czym największą jej koncentrację można zaobserwować w pobliżu Śródmieścia (rys. 3.).

Rys. 3. Budynki wielkopowierzchniowe – zabudowa usługowa

Fig. 3. Large-area buildings – service buildings

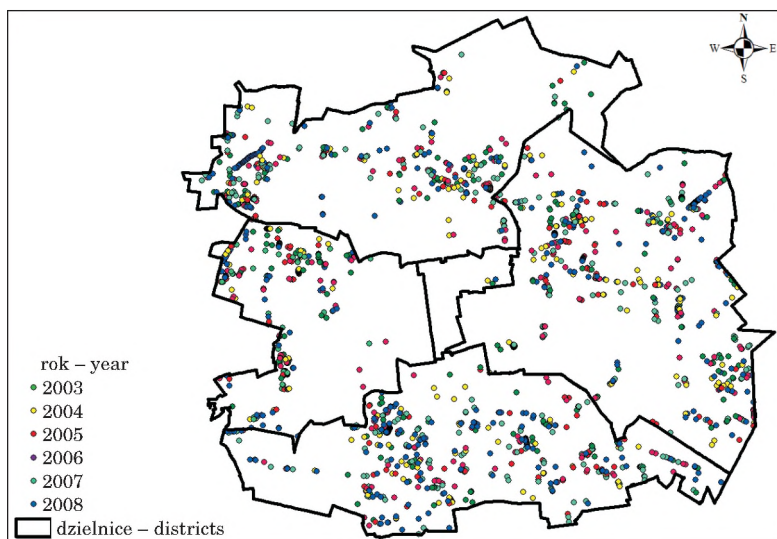
W latach 2003–2008 wydano w Łodzi 2606 decyzji o warunkach zabudowy na budynki o małej powierzchni, z czego 2094 przypadło na funkcję mieszkaniową jednorodzinną, 415 na funkcję gospodarczą oraz 97 na usługową. Najwięcej decyzji o warunkach zabudowy na omawiane budynki wydano w 2008 r. – 610, natomiast najmniej w roku 2005 – zaledwie 257 (rys. 4.).

Rys. 4. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy na budynki małopowierzchniowe w latach 2003–2008 w poszczególnych dzielnicach Łodzi

Fig. 4. Number of planning permissions issued for small-area buildings in the years 2003–2008 in particular districts of Łódź

Największy udział decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2003–2008 stanowiły budynki o funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej – 80%, zaś najmniejszy przypadł na budynki usługowe, jedynie 4%. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna rozmieszczona jest w znacznej odległości od centrum, gdyż to właśnie tam działki są najdroższe, intensywność zabudowy największa, a terenów zielonych najmniej (rys. 5).

Rys. 5. Zabudowa małopowierzchniowa – budynki mieszkaniowe jednorodzinne

Fig. 5. Small-area buildings – single-family homes

UŁOMNOŚCI PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO W POLSCE

Sytuacja planistyczna w Łodzi jest niezadowalająca, a tempo przyrostu miejscowych planów nie nadąża za rosnącym rozwojem społeczno-gospodarczym. Mało zaawansowane prace planistyczne na niektórych obszarach, w tym także w stolicy województwa łódzkiego, mogą stanowić istotną barierę rozwojową. Przyczyniają się do tego przede wszystkim:

- brak aktów prawa miejscowego;
- niski stopień pokrycia planami w rejonach obecnej i potencjalnej działalności inwestycyjnej;
- rozdrobnienie powierzchni objętych planami miejscowymi – bardzo dobrze widoczne w Łodzi;
- chaos planistyczny powstający wskutek wydawania licznych decyzji o ustaleniu warunków zabudowy, podejmowanych wyłącznie w oparciu o mało precyzyjne studium uwarunkowań.

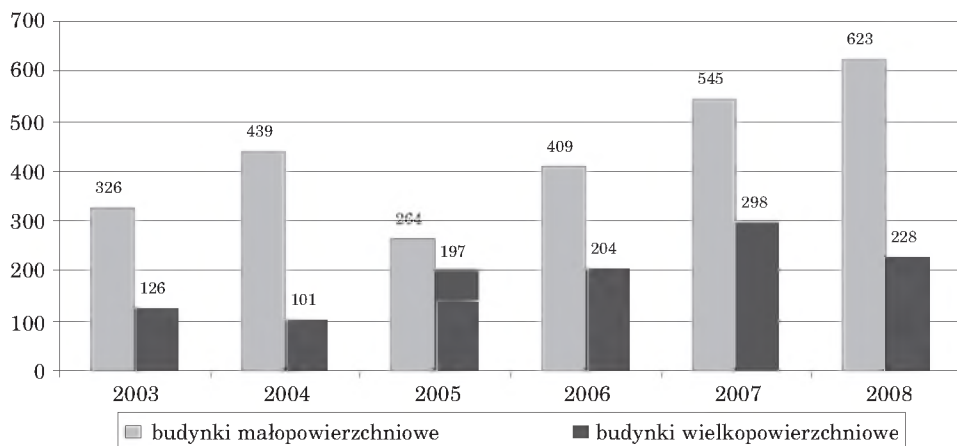
Zagrożenia i ograniczenia w oczywisty sposób kumulują się głównie na obszarach, które rozwijają się najdynamiczniej. Należą do nich miejsca, które w Polsce po zmianie ustroju w 1989 r. uwidoczniły się z dwóch powodów. Po pierwsze procesy rozwojowe zachodzą na skutek przywrócenia mechanizmów renty gruntowej, a także rachunku ekonomicznego i prawa popytu. Dotyczy to głównie obszarów centralnych miast, a ponadto terenów położonych wzdłuż korytarzy transportowych. Po drugie, niektóre tereny zintensyfikowały się inwestycyjnie wskutek naturalnych procesów wynikających z rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wzrostu poziomu życia, a tym samym wzrostu ich atrakcyjności pod względem ekonomicznym. Problem ten dotyczy przede wszystkim suburbanizacji powodującej chaotyczne „rozlewanie” się zabudowy komercyjnej i mieszkaniowej na tereny podmiejskie [Kowalewski 2009].

Na negatywne skutki istniejącego stanu rzeczy w największym stopniu są narażone dwie dziedziny życia społeczno-gospodarczego: budownictwo mieszkaniowe oraz transport drogowy. W pierwszym przypadku, efekt braków w dziedzinie planowania przestrzennego skutkuje wzrostem cen nieruchomości, które uzyskały status terenu budowlanego w drodze warunków zabudowy, natomiast w drugim – opóźnia inwestycje, grozi niewykorzystaniem unijnych funduszy strukturalnych oraz prowadzi do protestów społecznych przeciwko budowie dróg. Inwestycje związane z wielkoskalową działalnością gospodarczą są zagrożone w mniejszym stopniu. Badania wskazują, że perspektywy ich realizacji skutkują wykonywaniem odpowiednich planów miejscowych obejmujących wyłącznie niezbędny obszar. Zła sytuacja planistyczna stanowi natomiast dużo większe zagrożenie dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, a także wszelkich prac inwestycyjnych z zakresu infrastruktury technicznej.

W przypadku budownictwa mieszkaniowego problem dotyczy nie tylko zapewnienia odpowiedniej rezerwy terenów, ale również zapewnienia komunikacji, usług publicznych, terenów zieleni itp. Żywiłowe rozprzestrzenianie się miast nie gwarantuje odpowiedniej jakości życia. W ujęciu przestrzennym największe problemy dotyczą tych stref podmiejskich, w których po zmianie ustroju w 1989 r. następują najintensywniejsze procesy napływu mieszkańców.

Obszary metropolitalne potrzebują pełnego lub prawie pełnego objęcia planami miejscowymi, co powinno mieć umocowanie prawne. Wynika to z tego, że to właśnie w sąsiedztwie metropolii występuje kumulacja popytu na nowe tereny pod inwestycje gospodarcze, mieszkaniowe czy transportowe [Bański i in. 2007]. Towarzyszy temu ponadto często konieczność ochrony terenów leśnych, co w przypadku Łodzi ma swoje potwierdzenie. Na północ od miasta będą krzyżować się dwie autostrady A1 i A2, a ponadto w granicach miasta znajduje się bardzo duży kompleks leśny – Las Łagiewnicki.

W Łodzi obowiązuje obecnie niewiele miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które w dodatku dotyczą bardzo małych powierzchniowo obszarów. Dlatego też to decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania, które miały być instrumentem pomocniczym, stały się podstawą do wydania pozwolenia na budowę. W związku z tym nie ma mowy o zachowaniu ładu przestrzennego, ponieważ urzędnicy wydają takie decyzje dla jednostkowych inwestycji, posiadając przy tym niepełne dane.

Rys. 6. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania w latach 2003–2008 w Łodzi

Fig. 6. Number of planning permissions issued in the years 2003–2008 in Łódź

Z badań wynika, że procesy inwestycyjne w Łodzi postępują bardzo intensywnie. W latach 2003–2008 wydano prawie 4000 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania (rys. 6). Największy udział wydanych decyzji przypadł na rok 2008 – 24% oraz 2007 – 22%, natomiast najmniejszy dotyczył początkowego okresu obowiązywania nowej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zdecydowanie więcej decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania wydano na obiekty o małej powierzchni, łącznie 2606, z czego aż 623 w 2008 r., zaś na budynki wielkopowierzchniowe łącznie udzielono 1154 decyzji, najwięcej w 2007 r. – 298 (rys. 6.). Wydane decyzje dotyczyły przede wszystkim obszarów podmiejskich, gdyż teren śródmiejski jest już w większości zainwestowany. Analiza dostępnych materiałów źródłowych pozwala stwierdzić, że nowa ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r., która utrzymała zasadę fakultatywności opracowania miejscowych planów zagospoda-

rowania przestrzennego, nie wprowadziła zasadniczych zmian systemowych w planowaniu przestrzennym. Zdaniem Markowskiego [2011] dotychczasowe działania sejmu i rządu idą w stronę dalszego osłabienia planowania miejscowego, co sprawia, że rynki nieruchomości mają nie tylko ułomny charakter, ale nabierają wręcz patologicznego charakteru.

Na podstawie Łodzi widać, że stopień pokrycia miejscowymi planami jest niewystarczający, a większość decyzji o pozwoleniu na budowę uzyskiwana jest na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Stanowi to główną przeszkodę w realizacji inwestycji i nie sprzyja usprawnieniu procesu inwestycyjnego. Pozostawienie służbom gminnym rozstrzygania o sposobie zagospodarowania terenu, zamiast powszechnie obowiązującym przepisom prawa, stanowi mechanizm korupcjogenny.

W obecnym systemie planowania przestrzennego można wyróżnić wiele problemów:

1. Istniejąca sytuacja doprowadza do pogłębiania się chaosu w zagospodarowaniu przestrzennym. W czasach gdy harmonijny krajobraz staje się wartością chronioną i jednocześnie ważnym czynnikiem rozwoju, w Polsce ulega on degradacji na coraz większych obszarach miast, a zwłaszcza terenach wiejskich i podmiejskich (tutaj przykładem może być również Łódź).

2. Za jedną z zasadniczych przyczyn zaistniałego chaosu można uznać brak stabilności planowania przestrzennego, spowodowany częstymi zmianami ustaleń planów oraz brakiem strategicznego odniesienia dla nich. W ciągu kilkunastu lat aż trzykrotnie zmieniano zasady planowania, unieważniano plany itp. Doprowadziło to do utraty wiarygodności instytucji planowania przestrzennego w opinii obywateli oraz spowodowało, że polska przestrzeń stała się „nieprzewidywalna”, co jest szczególnie dotkliwie odczuwane przez potencjalnych inwestorów.

3. Brakuje silnego organu centralnego odpowiedzialnego za planowanie przestrzenne.

4. Nie ma planów o charakterze strategicznym obejmujących całe jednostki administracyjne – dzięki czemu byłyby możliwe ściślejsze powiązania problemów rozwoju gospodarczego, ochrony środowiska i planowania przestrzennego poprzez formułowanie długofalowych, strategicznych celów, na których powinny się opierać akty prawa miejscowego jako jedne z narzędzi takiego rozwoju.

5. Ze względu na wciąż wysoki koszt sporządzania planów miejscowych powstają plany, które obejmują kilka – kilkanaście działek, wykonywane bardzo często pod dyktando inwestora.

6. Istnieją obszary kraju, które są faktycznie pozbawione planów. Sytuacja ta jest szczególnie niepokojąca w dużych miastach, gdzie miejscowymi planami pokrytych jest od kilku do kilkunastu procent powierzchni. Do tej grupy należy również Łódź, w której planami objęto zaledwie 3% powierzchni.

7. Komerccjalizacja warsztatu planowania w kombinacji z procedurą zamówień publicznych przyczyniła się do obniżenia merytorycznej jakości opracowań planistycznych oraz znacznego ograniczenia rozwoju ich podstaw metodycznych [Polska przestrzeń... 2007].

PODSUMOWANIE

System planowania przestrzennego powoduje chaos zamiast rozwiązywać problem zagospodarowania kraju i prowadzić do ładu przestrzennego. W początkowym okresie polskiej transformacji mylnie odczytano dyskusję w Europie, m.in. związaną z opracowaniem Europejskiej Perspektywy Planowania Przestrzennego. Uznano wówczas, że Unia Europejska nie interesuje się w odpowiednim stopniu planowaniem przestrzennym, co znalazło odzwierciedlenie w polskim systemie. Planowanie potraktowano jako dziedzinę zbędną, dodatkowo skojarzono je ze wszechstronnym i scentralizowanym planowaniem dominującym w gospodarce centralnie planowanej. W rezultacie planowanie przestrzenne jako dział administracji było przerzucane z resortu do resortu. Nigdy nie miało ono powiązania z planowaniem inwestycyjnym, zaś jego związki z planowaniem regionalnym były luźne. Gminie nadano podstawowe kompetencje w zakresie planowania na szczeblu lokalnym, co nie jest przez nią wykorzystywane w odpowiedni sposób. Ustanowiono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jako akt prawa miejscowego, czyli podstawowy dokument, w oparciu o który powinny być wydawane pozwolenia na budowę. Nie wprowadzono jednak obowiązku jego uchwalania. W związku z tym większa część powierzchni kraju nie ma planu, a pozwolenia na budowę wydawane są na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Dodatkowo Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych [Dz.U. z 31 XII 2008 r., nr 237, poz. 1657 ze zm.], która powoduje automatyczne odrośnięcie gruntów położonych w granicach miast, obowiązująca od 1.01.2009 r., doprowadza do coraz większej samowoli budowlanej. W ten sposób pogarsza się jakość otaczającej nas przestrzeni.

PHYSICAL DEVELOPMENT IN ŁÓDŹ IN THE SITUATION OF MISSING THE PHYSICAL PLANS

Abstract. This article presents the spatial structure of the city of Łódź, which was characterized in terms of existence of Physical Plans. Also the planning permissions issued for particular districts of Łódź in the years 2003–2008 were presented. Actual problems of spatial planning system in Poland were described. At the end the way the capital of Łódźkie Province is developed was evaluated, and the consequences resulted from implementation of new Planning and Spatial Development Act on March 27th 2003 were determined.

Key words: Łódź, physical development, planning permissions, Physical Plans

PIŚMIENNICTWO

Atlas Miasta Łodzi, 2002. Red. S. Liszewski. Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
Bański J., Degórski M., Komornicki T., Śleszyński P., Więckowski M., 2007. Stan zaawansowania przestrzennego w gminach, IGiPZ PAN, Warszawa.

- Borsa M., Buczek G., Jaroczyński K., 2003. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przepisy – omówienia – komentarze, Urbanista, Warszawa.
- Kostka Z., Hyla J., 2004. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – komentarz, przepisy wykonawcze. Wydawnictwo Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr sp. z o.o., Gdańsk.
- Kowalewski A., 2005. Kryzys planowania miast w Polsce. Przegląd Urbanistyczny 1, 8–14.
- Markowski T., 2011. Reforma gospodarki przestrzennej potrzebna od zaraz, Europejski Doradca Samorządowy 2(17), 14–19.
- Miejska Pracownia Urbanistyczna w Łodzi, <http://www.mpu.lodz.pl>, dostęp: 3.07.2011 r.
- Niewiadomski Z., 2008. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. Wydawnictwo C.H. BECK, Warszawa.
- Polska Przestrzeń. Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego kraju. Raport NIK. 2007. Urbanista 10.
- Radziszewski E., 2006. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. Przepisy i komentarze. Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis. Warszawa.
- Siegień J., 2006. Wprowadzenie. Prawo budowlane i inne teksty prawne, Wydawnictwo C.H. BECK, Warszawa.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi. Załącznik nr 1 do uchwały nr XCIX/1826/10 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 27 października 2010 r. <http://www.mpu.lodz.pl/page/file.php?id=215>, dostęp: 3.07.2011 r.
- Uchwała nr LXXVII/1733/02 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 3 kwietnia 2002 r.
- Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Dz.U. z 31 XII 2008 r., nr 237, poz. 1657 ze zm.
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Dz.U. z 2003 r., nr 80, poz. 717.

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 25.08.2011